

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

§ 221

Diarienummer KS 2021/345

Remiss: En god kommunal hushållning

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott lämnar remissvar enligt bilaga med dokumentid. 123036 avseende betänkandet En god kommunal hushållning.

Sammanfattning av ärendet

En särskild utredare har haft i uppdrag att bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Syftet med utredningen är att ge kommuner och regioner goda förutsättningar att möta framtida utmaningar genom att föreslå ett sammanhållet regelverk för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Utredningen har resulterat i ett betänkande, En god kommunal hushållning (SOU 2021:75), vilken har skickats ut på remiss till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter, varav Vara kommun är en remissinstans.

Utredningens förslag i korthet:

- Det nuvarande begreppet god ekonomisk hushållning ersätts med god kommunal hushållning i kommunallagen. En god kommunal hushållning innebär att kommuner och regioner ska förvalta sin ekonomi på ett säkert och långsiktigt hållbart sätt. Ekonomin sätter den yttre gränsen för verksamheten, som ska vara ändamålsenligt utformad och ha en hög effektivitet. God kommunal hushållning ska även gälla för de kommunala företagen.
- Kommuner och regioner ska ta fram ett tioårigt, rullande program för en god kommunal hushållning. Programmet ska innehålla mål och riktlinjer för hur god kommunal hushållning ska uppnås. Mål ska anges för ekonomiskt resultat, soliditet inklusive pensionsåtaganden, självfinansieringsgrad av investeringar och för låneskulden. Konsekvenserna för verksamheten av de fastställda målen ska beskrivas. Programmet ska även ange tillåten risk vid lån och placeringar.
- En viss skärpning görs av det s.k. balanskravet, som är den kortsiktigt lägsta godtagbara nivån för resultatet ett enskilt år och inte liktydigt med god kommunal hushållning. Det enda undantaget från balanskravet som ska vara möjligt är om kommunen eller regionen har en stark finansiell ställning, som främst innebär krav på en soliditet inklusive pensionsåtaganden på minst 50 procent. Synnerliga skäl tas bort. Tiden för att återställa ett negativt resultat kan förlängas från tre till sex år om det finns särskilda skäl.
- En resultatreserv införs för ökad flexibilitet i balanskravet, genom att överskott under vissa omständigheter kan sparas och användas senare. Den nuvarande resultatutjämningsreserven avvecklas och ersätts med en statligt finansierad inkomstgaranti vid djupa konjunkturfäll.

Justerare

Utdragsbestyrkande

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

- Kraven på budgeten skärps för att den ska bli ett mer effektivt instrument i styrningen och för att den också tydligt ska kopplas till inriktningen i det tioåriga programmet. En samlad bedömning ska även göras av den kommunala koncernens ekonomi.
- Kraven på uppföljning genom delårsrapporten förenklas och tidigareläggas, men kraven på att vidta åtgärder vid avvikelser föreslås skärpas.
- Ett krav införs på rättvisande räkenskaper för att fullmäktige ska kunna godkänna årsredovisningen.
- För att stärka tillämpningen och efterlevnaden av reglerna för ekonomisk förvaltning ska bl.a. revisorernas granskning av regelefterlevnad utökas som ett led i ett förstärkt ansvarsutkrävande.
- En statlig myndighet får i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner och att följa den ekonomiska utvecklingen i sektorn.

Vara kommuns remissvar i korthet:

- Vara kommun ställer sig bakom resonemanget att en effektiv ekonomistyrning i kommunsektorn behöver baseras på långsiktiga planeringsförutsättningar, där utredningens förslag utgör en god grund för kommuner och regioner att agera och styra utifrån. Dock delger Vara kommun i remissvaret ett antal synpunkter där kommunen ej ställer sig bakom utredningens förslag, avseende framförallt balanskravet och myndighet för vägledning och stöd.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse från ekonomiavdelningen, dokumentid 123162
- Remissvar, dokumentid 123036

Beslutet ska skickas till

- Regeringskansliet
- Kommundirektör
- Ekonomichef
- Controller
- Redovisningsansvarig

Justerare

Utdragsbestyrkande

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

Bilaga till beslut § 221

Yttrandets dokumentid. 123036

Yttrande på remiss: En god kommunal hushållning

Bakgrund

Regeringskansliet har skickat betänkandet En god kommunal hushållning på remiss, där Vara kommun som remissinstans ska återkomma med remissvar senast den 10 januari 2022.

Remissvar

Sammanfattning

Vara kommun ställer sig bakom resonemanget att en effektiv ekonomistyrning i kommunsektorn behöver baseras på långsiktiga planeringsförutsättningar, där utredningens förslag utgör en god grund för kommuner och regioner att agera och styra utifrån. Dock vill Vara kommun i detta remissvar delge ett antal synpunkter där kommunen ej ställer sig bakom utredningens förslag, avseende framförallt balanskravet och myndighet för vägledning och stöd.

Förslag 6.3.1: Vara kommun ställer sig bakom förslaget att god kommunal hushållning ska baseras på en långsiktig ekonomisk hållbarhet med ändamålsenlig verksamhet och hög effektivitet. Förslaget innebär ett förtydligande jämfört med nuvarande skrivning i kommunallagen 11 kap 1§ om innebörden av begreppet, vilket Vara kommun ställer sig positiv till då det medför en tydligare utgångspunkt för kommuner och regioner i sitt ekonomistyrningsarbete. Dock efterfrågar Vara kommun underlag och ställningstagande utifrån hur förslaget, generellt och sammantaget sett, förväntas komma hjälpa de kommuner och regioner som i dagsläget har en svag ekonomisk ställning och även står inför ekonomiska utmaningar framöver.

Förslag 6.3.2: Vara kommun ställer sig bakom förslaget om att fullmäktige varje mandatperiod ska anta ett program för god kommunal hushållning omfattande minst tio år. Dock ifrågasätts att ett sådant program säkerställer långsiktighet, som anges i utredningen. Ett program för god kommunal hushållning bör snarare ses som ett sätt att *skapa förutsättningar* för en långsiktig planering och ekonomistyrning. I utredningen anges att ett program ska antas av fullmäktige minst en gång per mandatperiod för att hålla det ständigt uppdaterat, vilket Vara kommun ställer sig bakom. För att undvika en situation där programmet revideras flera gånger under en mandatperiod och långsiktigheten går förlorad bör dock vikten av just långsiktighet förtydligas.

Förslag 6.3.3: Avseende förslaget om vad programmet för god kommunal hushållning ska innehålla saknas det ett i utredningen ställningstagande om struktur och innehåll, samtidigt som det anges att en enhetlig struktur möjliggör transparens, insyn och nationell uppföljning. Vara

Justerare

Utdragsbestyrkande

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

kommun vill framhålla att varje kommun eller region bör kunna besluta om programmets struktur på egen hand. Medskick blir därmed att exempel på ett program för god kommunal hushållning kan utgöra ett stöd, men att kommuner och regioner ska kunna göra avsteg därifrån.

Förslag 6.3.4: Vara kommun står bakom förslaget om de fyra obligatoriska målen för god kommunal hushållning då dessa har stor betydelse för ekonomistyrningen för en hållbar ekonomi i och med dess olika dimensioner och hur de hör samman men även utifrån att de är vedertagna indikatorer för ekonomin i kommunsektorn.

Förslag 6.4.2: Vara kommun motsätter sig förslaget att möjligheten att återropa synnerliga skäl tas bort och framhåller att skälen för att kunna återropa synnerliga skäl snarare behöver ses över och förtydligas. Vara kommun framhåller dels att omständigheterna att endast en begränsad skara kommuner eller regioner hävdar synnerliga skäl utan motivering eller tillräcklig grund, inte är tillräckligt för att kunna motivera en förändring i lagstiftningen. Därtill lär det framöver fortsatt finnas omständigheter där en kommun eller region bör kunna hävda synnerliga skäl för att avstå från att reglera ett negativt balanskravsresultat inom tre år eller upprätta en budget i balans. Det kan exempelvis handla om planerade omstruktureringsåtgärder med syfte att på sikt gynna en god ekonomi. Att förändra lagstiftningen där denna möjlighet tas bort innebär en risk för hantering som snarare missgynnar god kommunal hushållning på lång sikt. Vidare kan utredningens definition av stark finansiell ställning ifrågasättas. Att utgå från en soliditet om 50 procent är en alltför hög nivå generellt sätt, samt att soliditetens nivå kan skilja sig avsevärt inom kommunsektorn utifrån t.ex. innehavande av koncernbank eller ej. Stark finansiell ställning bör därför istället bedömas utifrån analys från fall till fall. Slutligen bör eventuella återropanden av synnerliga skäl fortsatt ingå, och möjligen tydliggöras, i revisorernas årliga granskning, där revisorerna därigenom har att uttala om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Förslag 6.4.5: Vara kommun motsätter sig förslaget att balanskravsjusteringen kompletteras med två nya justeringsposter men står bakom förslaget att befintliga poster i balanskravsutredningen blir föremål för särskild genomlysning. Motivering till motsättning av två nya justeringsposter är dels att framförallt en av posterna (investeringsbidrag/exploateringsbidrag) till skillnad från nuvarande gällande poster om realisationsförluster/vinster, hör samman med kommunens egentliga verksamhet vilket inte kan anses ligga i linje med lagstiftarens intentioner om balansutredningens upplägg. Därtill vill Vara kommun vidhålla att det säkerligen finns flertalet justeringsposter utöver utredningens förslag som skulle kunna införas mot bakgrund av de motiv som utredningen lyfter. Vara kommun framhåller därmed att det finns ett behov av restriktivitet om förekomsten av justeringsposter och att alltför många sådana poster riskerar leda till att balanskravets ursprungliga syfte går förlorat samt att det upplevs som otydligt. Vara kommun menar därför att en översyn av justeringsposterna behöver göras.

Justerare

Utdragsbestyrkande

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

Förslag 6.4.6: Vara kommun motsätter sig förslaget att årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultatet ska anges i resultaträkningen. Vara kommun framhåller att det även fortsättningsvis ska anges i förvaltningsberättelsen. Detta då alltför många resultatnivåer/justeringsposter skapar en otydlighet för läsekretsen. Balanskravsresultatet bör därför hållas isär från årets resultat.

Förslag 6.7.2: Vara kommun ställer sig bakom förslaget om ett förtydligande om vad budgeten ska innehålla men ställer sig kritisk till förslaget att en balanskravsutredning ska vara obligatorisk i budget. Vara kommun vill framhålla att en balanskravsutredning inte är ett effektivt verktyg för ekonomistyrning såsom förslaget framställs. Detta dels då justeringsposterna i balanskravsutredningen ofta är svårbedömda och ovissa i förväg vilket inte gynnar ekonomistyrningen därav, men framförallt utifrån att det centrala bör vara att kommunen eller regionen i sin budget utgår från målet för årets resultat utifrån beslutat program för god kommunal hushållning. Det är utifrån det målet ekonomistyrningen bör ske för att främja långsiktig ekonomisk hållbarhet, inte utifrån balanskravet.

Förslag 6.7.3: Vara kommun står bakom förslaget om att budgeten ska innehålla en samlad bedömning av ekonomin för den kommunala koncernen. Att budgetdokumentet harmoniserar med årsredovisningen möjliggör för strategiska beslut utifrån att planerings- och uppföljningsprocessen tydligare hör samman. Vidare ställer sig Vara kommun bakom ställningstagandet att en regelrätt budget för hela kommunkoncernen skulle innebära en komplicerad process, vilket talar emot ett sådant införande.

Förslag 6.7.9: Vara kommun står bakom förslaget om förändrad delårsrapport och delar utredningens uppfattning om att fokus i delårsrapporten bör ligga på budgetföljsamhet utifrån dess betydelse för utvecklingen av en god ekonomi, och att därtill eventuella betydande avvikelser ska leda till framtagande av åtgärdsplan. Vidare ställer sig Vara kommun positiv till reviderad tidsplan för delårsrapporten och delar utredningens ställningstagande avseende ökad möjlighet till åtgärders effekter för innevarande år.

Förslag 6.5.1: Vara kommun står bakom förslaget att resultatutjämningsreserven (RUR) tas bort (6.6.2) och att en resultatreserv införs. Resultatreservens utformning är mer flexibel än nuvarande resultatutjämningsreserv, vilket möjliggör för en aktiv ekonomistyrning vid dess användning, något som inte kan tillämpas med resultatutjämningsreserven. Nuvarande resultatutjämningsreserv utgör ej ett konjunkturskydd för sektorn som det ser ut idag. De med störst behov har ej kunnat nyttja RUR. Vidare ställer sig Vara kommun positiv till att en garantimodell (6.6.4) införs med statligt konjunkturbidrag vid lågkonjunktur, utifrån att det gynnar den långsiktiga ekonomiska planeringen och minskar risken för beslut om kostnadsminskningar med kort framförhållning, vilka på sikt kan vara ineffektiva och missgynna god kommunal hushållning. Därtill är en garantimodell viktig utifrån att de kommuner och regioner med svag ekonomisk ställning och låga resultatnivåer som följd inte har möjligheten att

Justerare

Utdragsbestyrkande

VARA KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum
2021-12-08

bygga upp en reserv och därmed har sämre förutsättningar att hantera en lågkonjunktur och parera svängningar i skatteunderlaget. Genom införandet av en garantimodell ges dessa kommuner och regioner mer stabilitet vilket ökar möjligheten till att beslut om långsiktiga effektiviseringsåtgärder eller övriga satsningar som gynnar en hållbar ekonomi tas.

Förslag 6.9.2: Vara kommun motsätter sig förslaget att inrätta vägledning och stöd i den utformning som utredningens förslag innebär. Detta då förslaget tydligt markerar att vägledningen ska vara styrande, vilket Vara kommun ställer sig frågande till. Vara kommun framhåller att vägledning och stöd ska utformas som just stöd och hjälp för kommunsektorn, inte utifrån syftet att styra. Utifrån lagstiftningen som grund bör kommunen eller regionen själv kunna besluta kring sin ekonomistyrning. Här kan även hänvisning göras till den kommunala självstyrelsens grund, regeringsformen 14 kap 2§. Därtill vill Vara kommun framhålla att inrättandet av en särskild myndighet för detta ändamål ej är nödvändigt, utifrån utredningens förslag 6.9.4. Istället skulle t.ex. SKRs stöd och rådgivning, som redan finns på plats, kunna utvecklas för att bistå kommunsektorn i dessa frågor. Vara kommun motstrider sig utredningens konstaterande att SKR ej skulle kunna driva uppdraget med tydlighet, och vill åter poängtera att kommunsektorns behov av stöd och rådgivning ska finnas på plats utifrån syftet att stötta sektorn, inte att utforma en myndighet som ska inneha hög legitimitet och verka styrande. Syftet ska vara att stärka kommunsektorns förutsättningar för en långsiktigt ekonomisk hållbarhet. Vidare anger utredningen att myndigheten i dagsläget inte ska ges rätt att meddela föreskrifter, vilket t.ex. skulle kunna innefatta krav på vissa målnivåer. Vara kommun ser dock en risk att sådan myndighet framöver ges rätt att utforma föreskrifter, utifrån utredningens formuleringar. Skulle risken falla ut innebär det ytterligare en inskränkning i kommunsektorns självstyrelse.

Förslag 6.8: Vara kommun står bakom förslagen (6.8.1, 6.8.2, 6.8.3, 6.8.4 och 6.8.5) då de innebär förtydliganden i revisionens uppdrag och således ytterst i de underlag som kommunfullmäktige har att besluta om ansvarsfrihet. Vara kommun anför dock att förslaget 6.8.2 justeras utifrån resonemang ovan, där revisionsberättelsen istället innehåller ett uttalande om negativa balanskravsresultat att reglera utifrån eventuella återopande av synnerliga skäl.

Justerare

Utdragsbestyrkande